ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี
The Relation Between Organizational Climate and Professional Learning Communitiy of Teachers in Secondary Schools Under The Saraburi Provincial Education Office

อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์[1], ชัยอนันต์ มั่นคง[2]
Ittisak Sirichan[1], Chaianan Mankong[2]

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
[1]Master of Educational Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
[2]อาจารย์, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
[2] Lecturer, Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา 2) ศึกษาระดับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี จาก 21 โรงเรียน จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. บรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.35 รองลงมา คือ ด้านความเป็นมืออาชีพของครู มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.02

2. ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.22 รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.02

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.73 เมื่อพิจารณาบรรยากาศองค์การเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับสูง คือ ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา (r=0.78) และด้านความเป็นมืออาชีพของครู (r=0.78) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับต่ำ คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (r=0.24)

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ / บรรยากาศองค์การ / ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) study the organizational climate of secondary school, 2) study professional learning community of teachers in secondary school, and 3) study the relationship between organizational climate with professional learning community of teachers in secondary school.

The sample were administrators and teachers at 21 secondary schools under The Saraburi Provincial Education Office total of 291 persons .Tools were the questionnaires as rating scale 5 levels. The statistics used frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson correlation.

The research findings found that:

1) Organizational climate of schools under secondary school was at a high level for overall aspects ($\bar{x}$= 4.20). The highest average was organization administration ($\bar{x}$= 4.35) and the lowest was learning environment ($\bar{x}$ = 4.02).

2) The professional learning community of teachers in secondary school was at a high level for overall aspects ($\bar{x}$ = 4.12). The highest average was professional learning and development ($\bar{x}$ = 4.22) and the lowest was supportive structure ($\bar{x}$ = 4.02).

3) The organizational climate correlated positively with the professional learning community of teachers in secondary school statistically significant at the 0.05 level with 0.73 correlation coefficient (r). The high level correlation was organization administration (r = 0.78) and teacher professionalism (r = 0.78) and the low level correlation was learning environment (r = 0.24).

Keywords: relation / organizational climate / professional learning community

บทนำ

การพัฒนาด้านการศึกษาของประเทศไทยมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จวบจนปัจจุบัน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ดังปรากฏในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่เน้นการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบ ให้คนไทยเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต เน้นด้านคุณภาพ โอกาสและการมีส่วนร่วม โดยมี 4 ประเด็นหลัก คือ คุณภาพคนไทยยุคใหม่ ครูยุคใหม่ แหล่งเรียนรู้ใหม่ และระบบการบริหารจัดการใหม่ นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านกำลังคน และการเสริมสร้างศักยภาพประชากร มุ่งยกระดับคุณภาพทุนมนุษย์ของประเทศให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ เป็นคนดี มุ่งให้การศึกษามีคุณภาพสู่ความเป็นเลิศ (Office of the Education Council, 2017)

นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2560 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ด้วยการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนของครู แนวคิดของ PLC คือ การที่คนทำงานร่วมกัน เกิดการเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ สะท้อนความคิดด้านต่าง ๆ ให้แก่กัน เป็นแนวทาง

พัฒนาครูที่เน้นให้ครูนำแนวทางการแก้ปัญหาที่ได้จากกระบวนการดังกล่าวไปปฏิบัติจริง สถานศึกษาทุกแห่งทั่วประเทศต้องนำกระบวนการ PLC ไปขับเคลื่อนเพื่อให้ครูพัฒนาการทำงานและพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมาย คือ การเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นอกจากนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการ PLC สู่สถานศึกษาจะบรรลุผลได้ ต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมของครู ครูต้องพึ่งพาช่วยเหลือกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนและการปฏิบัติซึ่งกันและกัน ซึ่งความสำคัญดังกล่าว จึงได้กำหนดให้การปฏิบัติงานตามกรอบ PLC เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของครู (Teachers and Basic Education Personnel Development Bureau, 2017: 3-8)

กลไกสำคัญที่บ่งบอกถึงความพร้อมขององค์การในการดำเนินงานตามนโยบายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คือ บุคลากร วัฒนธรรมองค์การ และที่สำคัญที่สุด คือ องค์ความรู้ ซึ่งในแต่ละองค์การก็จะมีความแตกต่างกันไป สภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น รวมเรียกว่าบรรยากาศองค์การ (Klinfuang, 2000: 3) ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้และการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การ การที่บุคคลได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะทำให้ผลของงานออกมาดี ส่งผลดีต่อการบรรลุซึ่งเป้าหมายสูงสุดขององค์การ (Madit, 2004: 4) ดังนั้นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของบรรยากาศองค์การกับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญ เมื่อมองในแง่ของความสอดคล้องเชื่อมโยง เพราะจะทำให้รู้ได้ว่าบรรยากาศที่ปรากฏในองค์การนั้นเอื้อต่อการพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด (Bunnak, 2000: 12) และมีปัจจัยใดบ้างที่จะเป็นตัวกำหนดให้องค์การสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ได้ จะเห็นได้จากผลการศึกษาในงานวิจัยที่พบว่านอกจากองค์ความรู้ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้แล้ว การร่วมมือร่วมใจและเห็นความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงของคนในองค์การ ตลอดจนบรรยากาศองค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการพัฒนา ยังเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ด้วยเช่นกัน (Bunnak, 2000: 11) เพราะบรรยากาศองค์การที่ดีจะช่วยส่งผลต่อการมีทัศนคติที่ดีและความสัมพันธ์ที่ดีในองค์การและมีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน เมื่อผลงานสำเร็จเป็นไปตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ก็จะมีผลย้อนกลับมาสร้างให้เกิดบรรยากาศองค์การที่ดีเช่นกัน จึงแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้อย่างแยกจากกันไม่ได้

จากความสำคัญของบรรยากาศองค์การและการขับเคลื่อนชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบรรยากาศขององค์การสถานศึกษา ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์กับการขับเคลื่อนนโยบายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการวิจัย จะนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการปรับปรุงและสร้างสรรค์บรรยากาศขององค์การสถานศึกษา เพื่อนำมาสู่การส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบายชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพทั้งในระดับโรงเรียน และระดับการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี

2. เพื่อศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,352 คน จาก 21 โรงเรียน และ 13 อำเภอ

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี ปีการศึกษา 2562 ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีคำนวณขนาดตัวอย่าง ตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน ±5% (Kanjanawasee, Pitayanon and Srisukho, 2008: 194-196) โดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างตามที่ตั้งอำเภอ และเก็บข้อมูลจากครูในสถานศึกษาแต่ละอำเภอ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ปรากฏว่าได้จำนวน 291 คน

2. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น คือ บรรยากาศองค์การ 5 ด้าน คือ 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 2) การจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา 3) ความเป็นมืออาชีพของครู 4) การสนับสนุนวิชาการ และ 5) การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ตัวแปรตาม คือ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ การสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1) ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

2) ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 7 จังหวัดนครนายก จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

5. การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรีโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี ได้สรุปผลการวิจัยดังตารางที่ 1-3 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของบรรยากาศองค์การโดยภาพรวม

บรรยากาศองค์การ	การวิเคราะห์ทางสถิติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	4.20	0.31	ระดับมาก
ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา	4.35	0.27	ระดับมาก
ด้านความเป็นมืออาชีพของครู	4.24	0.40	ระดับมาก
ด้านการสนับสนุนวิชาการ	4.19	0.41	ระดับมาก
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	4.02	0.37	ระดับมาก
รวม	**4.20**	**0.32**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.35 รองลงมา คือ ด้านความเป็นมืออาชีพของครู มีค่าเฉลี่ย 4.24 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.02

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	การวิเคราะห์ทางสถิติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านวิสัยทัศน์ร่วม	4.20	0.30	ระดับมาก
2. ด้านทีมร่วมแรงร่วมใจ	4.15	0.26	ระดับมาก

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ	การวิเคราะห์ทางสถิติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
3. ด้านภาวะผู้นำร่วม	4.09	0.40	ระดับมา
4. ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ	4.22	0.41	ระดับมาก
5. ด้านชุมชนกัลยาณมิตร	4.04	0.51	ระดับมาก
6. ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน	4.02	0.34	ระดับมาก
รวม	**4.12**	**0.32**	**ระดับมาก**

จากตารางที่ 2 พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.22 รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.20 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านโครงสร้างสนับสนุนชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.02

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) และระดับความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี (n = 291)

บรรยากาศองค์การ	ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู	
	r	ระดับความสัมพันธ์
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร	.537*	ความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา	.778*	ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
ด้านความเป็นมืออาชีพของครู	.775*	ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
ด้านการสนับสนุนวิชาการ	.642*	ความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	.244*	ความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
รวมทุกด้าน	**.727***	**ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 พบว่าบรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.727 เมื่อพิจารณาบรรยากาศองค์การเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับสูง คือ ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา (r = 0.778) และด้านความเป็นมืออาชีพของครู (r =0.775) ด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ

ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับปานกลาง คือ ด้านการสนับสนุนวิชาการ (r = 0.642) และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร (r = 0.537) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในระดับต่ำ คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (r = 0.244)

อภิปรายผลการวิจัย

1) บรรยากาศองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรีมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดสระบุรีให้เป็นมีคุณภาพระดับสากล สร้างสรรค์นวัตกรรม ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เป็นพลเมืองดีตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (Saraburi Provincial Education Office, 2019) ซึ่งสถานศึกษาในสังกัดต่างมีแนวทางการบริหารและจัดการองค์การภายใต้วิสัยทัศน์นี้ จึงทำให้บรรยากาศองค์การโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจุลลี่ ศรีษะโคตร และ วัลลภา อารีรัตน์ (Seesakote and Ariratana, 2015: 31) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศองค์การของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับ “มาก” เช่นกัน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกทั้งมิติด้านกายภาพ ได้แก่ สภาพแวดล้อมการทำงาน และมิติด้านกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการสร้างขวัญกำลังใจ สอดคล้องกับ เจอราล์ดและโรเบิร์ต (Jerald and Robert, 2008) ที่อธิบายว่า บรรยากาศองค์การด้านการจัดองค์การนั้น เป็นด้านที่มีความสำคัญซึ่งส่งผลต่อการทำงานขององค์การโดยตรง เป็นการออกแบบโครงสร้างองค์การ เป็นการประสานส่วนประกอบโครงสร้างองค์การเพื่อให้เกิดลักษณะที่เหมาะสมที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของรังสรรค์ ประเสริฐศรี ที่ได้เสนอว่า การจัดองค์การเป็นกระบวนการเลือกและการปฏิบัติตามรูปลักษณะที่มีโครงสร้างสำหรับองค์การ ทางเลือกของการออกแบบองค์การที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับปัจจัยเชิงสถานการณ์หลายประการ เช่น ขนาดองค์การ การดำเนินการ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนสภาพแวดล้อมและกลยุทธ์ ซึ่งทุกปัจจัยล้วนมีความสำคัญต่อการเติบโตและการอยู่รอดขององค์กร นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดของ ร็อบบินและเคาล์เตอร์ (Robbins and Coulter, 2007) ที่กล่าวว่า โครงสร้างการบริหารองค์การเป็นปัจจัยที่สมาชิกในองค์กรต้องรับรู้และทำความเข้าใจ อย่างไรก็ตาม โครงสร้างการบริหารองค์การแต่ละองค์การมีความแตกต่างกัน การจัดการโครงสร้างการบริหารองค์การให้มีความเหมาะสม ผู้นำองค์การต้องคำนึงถึงปัจจัยตามสถานการณ์ 4 ประการ คือ 1) กลยุทธ์และโครงสร้างองค์การ 2) ขนาดองค์การ 3) เทคโนโลยี และ 4) ระดับความไม่แน่นอนของปัจจัยแวดล้อม ในขณะที่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ทั้งนี้เพราะ จากการวิเคราะห์องค์การ (SWOT Analysis) เกี่ยวกับ การจัดการศึกษาของมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี พบอุปสรรคด้านสภาพแวดล้อมในหลายๆ ประเด็น เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลลดลง อิทธิพลจากกระแสสังคมผ่านทางสื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อค่านิยมและพฤติกรรมภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำส่งผลต่อการสนับสนุนจากองค์การและคนในชุมชน (Saraburi Provincial Education Office, 2019) จึงทำให้ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ซูรีนา เจ๊ะมะคูเซ็ง (Jaemauseng, 2010: 112-113) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การในโรงเรียนประถมศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน

ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศองค์การด้านสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผู้บริหารสถานศึกษารวมทั้งครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน

2) ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” ทั้งนี้เนื่องมาจากยุทธศาสตร์ในการจัดการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี มุ่งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการให้ครูร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันแบบกัลยาณมิตร ภายใต้นโยบายของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี ที่ต้องการให้โรงเรียนในสังกัดทุกแห่งสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู (PLC) ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ทุกสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยพร บุญรักษา (Boonraksa, 2010: 102-104) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน เช่นกัน อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัมพล ไชยนันท์ (Chaiyanan, 2011: 89-91) ที่ได้ศึกษาการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของท้องถิ่นภาคเหนือ ซึ่งพบว่า สถานภาพการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ของท้องถิ่นภาคเหนือตอนบน อยู่ในระดับ “มาก”

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งนี้เพราะยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรีระบุไว้ว่า“ข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความก้าวหน้าในวิชาชีพ มีศักยภาพในการปฏิบัติงานและการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ” ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งผลักดันครู และบุคลากรทางการศึกษา สู่การเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพเพื่อการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง และจากการวิเคราะห์องค์การยังพบว่า จุดแข็งข้อหนึ่งของการจัดการศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี คือ การมีแผนพัฒนาการศึกษาที่ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยนำแผนสู่การปฏิบัติผ่านโครงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา เช่น การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเรียนรวม การอบรมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนการส่งเสริมศักยภาพความเป็นผู้นำเชิงวิชาการ (Saraburi Provincial Education Office, 2019) จึงทำให้มีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทำให้เกิดพลังในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย สอดคล้องกับดวิษา สังคหะ (Sangkhaha, 2016: 172 - 177) ที่ให้ทรรศนะไว้ว่า องค์การแห่งการเรียนรู้จะต้องให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ในทุกระดับ คือ ระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์การ เช่น การส่งเสริมบุคลากรให้เข้ารับการพัฒนา มีการผสมผสานองค์ความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหา มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมและนำเทคโนโลยีมาช่วยให้การจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องกับทรรศนะของ วิจารณ์ พาณิช (Panich, 2012: 8-9) ที่ระบุว่า ชุมชนเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ ครูควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสังคมในศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาวิชาชีพของครู

3) ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี พบว่า บรรยากาศองค์การทุกด้านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับชุมชน

แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสระบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับ มาก คือ ด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา และด้านความเป็นมืออาชีพของครู ทั้งนี้เพราะสถานศึกษามีการจัดองค์การและการบริหารงานในสถานศึกษาโดยกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ โดยเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพของครู มีการจัดประชุมและทำความเข้าใจร่วมกัน ทำให้ครูมีส่วนร่วม มีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาและแบ่งปันความรู้ซึ่งกันและกันแบบกัลยาณมิตร สอดคล้องกับลิตวินและสตริงเจอร์ (Litwin and Stringer, 1968) ที่กล่าวว่าการบริหารองค์การโดยสร้างมาตรฐานการปฏิบัติที่ชัดเจนมีความสัมพันธ์กับการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์อย่างตรงไปตรงมา โดยทั่วไปแล้ว หากองค์การกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้สูง ความสำเร็จของบุคลากรและองค์การก็จะสูงตามไปด้วย ส่วนด้านความเป็นมืออาชีพของครูที่มีความสัมพันธ์ในระดับ “มาก” เช่นเดียวกันนั้น อาจเนื่องมาจากหากครูมีการทำงานตามเป้าหมายและมาตรฐานการปฏิบัติงาน รับผิดชอบต่องาน และเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาชีพแล้ว มีความสัมพันธ์กับความพยายามพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพของครู เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานของสถานศึกษาได้ ดังนั้น ความเป็นมืออาชีพของครูย่อมมีผลในทางบวกต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทนา บุญชู (Boonchu, 2014: 23-24) ที่พบว่า บรรยากาศองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านการสื่อสารและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองสู่การเป็นครูมืออาชีพ มีความสัมพันธ์มากที่สุด เนื่องจากเมื่อครูและบุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน และสามารถสื่อสารเพื่อถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว จึงส่งผลให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในองค์กรมีความแข็งแกร่งและขับเคลื่อนไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) โรงเรียนมัธยมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมบรรยากาศองค์การ โดยเฉพาะด้านการจัดองค์การและการบริหารสถานศึกษา และด้านความเป็นมืออาชีพของครู เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลในระดับ “มาก” ต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู เช่น การกำหนดบทบาทและการเรียนรู้ร่วมกันของครู การยกระดับศักยภาพของครูและสร้างค่านิยมในการทำงานเป็นทีม และการสร้างระบบการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยชัดเจน

2) สถานศึกษาควรส่งเสริมบรรยากาศองค์การในด้านสภาพแวดล้อมให้มากขึ้น เนื่องจากมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ส่งเสริมสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ เพราะถึงแม้สภาพแวดล้อมจะไม่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู แต่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินงานในเรื่องอื่น ๆ

3) ครูควรให้ความสำคัญกับชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น แสวงหาข้อมูลข่าวสารและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาบรรยากาศองค์การที่ส่งผลต่อชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูในเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลเชิงลึก เช่น จากการสัมภาษณ์ การจัดกลุ่มสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อเท็จจริงเชิงประจักษ์

2) ควรศึกษาบรรยากาศองค์การของสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในด้านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู ด้วยการวิจัยแบบกรณีศึกษา เพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครู

REFERENCE

Boonchu, C. (2014). Factors Enhancing Learning Organization of The Employees in Nakhonpathom Hospital. **Academic Services Journal Prince of Songkla University.** Vol. 25, No. 1, Jan-Apr 2014. [in Thai]

Boonraksa, T. (2010). **Factors affecting the professional learning community of school under the local organization administration in Loei province.** (Master of Education thesis). Loei Rajabhat University. [in Thai]

Bunnak, S. (2000). **A relationship between organizational climate and learning organization of nursing departments as perceived by professional nurses, governmental hospitals, Bangkok Metropolis**. (Master of Nursing Science and Nursing Administration). Chulalongkorn University. [in Thai]

Chaiyanan, K. (2011). **The development of strategy supporting the process of community learning through schoolbased approach in the upper northern region of Thailand.** (PhD thesis). Chiang Rai Rajabhat University. [in Thai]

Jaemauseng, Z. (2010). **Organizational climate in primary schools as perceived by teacher in primary schools under the jurisdiction of Narathiwat primary educational service area office 3.** (Master of Education thesis). Songkla University. [in Thai]

Jerald, G., and Robert, A. B. (2008). **Behavior in organizations.** Illinois: Prentice Hall College Div.

Kanjanawasee, S., Pitayanon, T., and Srisukho, D. (2008). **Investigating of suitable statistic for research.** (5th edition). Bangkok: Chulalongkorn University press. [in Thai]

Klinfuang, C. (2000). **Relationships between personal factors, job characteristics, organizational climate, and quality of working life of staff nurses, hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Defense.** (Master of Nursing Science and Nursing Administration). Chulalongkorn University. [in Thai]

Litwin, G., and Stringer, R. Jr. (1968). **Motivation and Organizational Climate.** Boston: Harvard University.

Madit, W. (2004). **Relationships between organization climate, coaching and competencies of professional nurses, regional hospital and medical centers.** (Master of Nursing Science and Nursing Administration). Chulalongkorn University. [in Thai]

Office of the Education Council. (2017). **National reform plan for education.** [online]. Retrieved from: https://www.thaiedreform.org. [in Thai]

Panich V. (2012). **Learning for students in the 21st century**. Bangkok: Sodsri – Saritwong Foundation. [in Thai]

Robbins, S.P., and Coulter, M. (2007). **Management.** (9th Edition). London: Prentice Hall.

Saraburi Provincial Education Office. (2019). **Education information in 2019.** Saraburi: Information document form Saraburi Provincial Education Office. [in Thai]

Sangkhaha, D. (2016). **A Relationship between Organizational Climate and Learning Organization of Regional Education Office No. 1-13.** (Master of Business Administration thesis). Prince of Songkla University. [in Thai]

Seesakote, J., Ariratana, W. (2015). Organizational Climate Affecting the Professional Learning Community of Teachers under Khonkaen Municipality. **Journal of Education Khon Kaen Univesity.** Vol.38, No.1, Jan. - Mar., 2015. [in Thai]

Teachers and Basic Education Personnel Development Bureau. (2017). **Professional Learning Community to School Handout.** [online]. Retrieved from: https://hrd.obec.go.th/home/. [in Thai]